Haridus- ja noorteprogramm 2024-2027

Tulemusvaldkond	Tark ja tegus rahvas
Tulemusvaldkonna eesmärk	Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut. Noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia.
Valdkonna arengukava	Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035, Noortevaldkonna arengukava 2021-2035.

Programmi eesmärk: Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut. Noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia.

Programmi kogueelarve (tuhandetes eurodes)

	2024	2025	2026	2027
	RE	RES 2024-2027		
Programmi kulud	**831 003**	**885 659**	**943 027**	**957 109**

Olukorra lühianalüüs

2020-ndate aastate algus on olnud haridus- ja noortevaldkonnas **turbulentne ja muutuste rohke periood**, kus lisaks koroonapandeemiast tingitud komplekssetele probleemidele ning energia- ja majanduskriisile tekkis vajadus toetada Ukraina sõjapõgenikke, sh õppijate võimalikult sujuvat kohanemist ja haridustee jätkamist. Kriisidest tingitud täiendavad tegevused on olnud sedavõrd aja- ja ressursimahukad, võimendades ka varasemaid probleemkohti, et osade valdkondlike strateegiliste tegevustega ei ole jõutud edasi liikuda soovitud tempos.

Õpetajaskonna järelkasvu probleem muutub iga aastaga üha teravamaks nii formaal- kui mitteformaalõppes. Õpetajate keskmine vanus tõuseb ja kvalifikatsioonile vastavaid õpetajaid lisandub koolidesse ning lasteaedadesse järjest vähem. Aine- ja klassiõpetajate vastuvõtt ei ole vastupidiselt ootustele suurenenud ning lõpetamiseni jõuab vaid 62% õpetajakoolitusse sisseastunutest. Kõige teravam on puudujääk loodus- ja reaalainetes. Toetamaks rohkemate õpetajaks õppijate õpinguid ning kvalifikatsiooni omandamist, on riigieelarvest kavandatud 2024. a kokku 4,6 mln ning 2025. a 6,8 mln eurot stipendiumite maksmiseks.

Õpetajate puuduse juurpõhjused peituvad siiski töötingimustes, -koormuses ja -tasus. 2024. aastal tõuseb formaalõppe õpetajate palga alammäär 3,1% ja diferentseerimise fond 20%-ni − see tähendab, et õpetajate arvestuslik keskmine palk suureneb 2164 euroni ning alampalk 1803 euroni. Õpetajate keskmise palga sihti − 120% Eesti keskmisest palgast, pole lisaressurssideta ja haridusvõrku korrastamata võimalik saavutada. Töökeskkonna ja -tingimuste üheks peamiseks kujundajaks on haridus- ja noortevaldkonna asutuse juht, mistõttu on oluline hinnata ja tõsta juhtimise kvaliteeti ning toetada haridusasutuse pidajaid ja noorsootöö korraldajaid värbamisel, juhtide hindamisel ja koolijuhtimise arendamise eestvedamisel.

Üleminek eestikeelsele õppele algab lasteaedades ning 1. ja 4. klassis 2024. aastal ning alates 2029/2030. õppeaastast on kogu põhiharidus eestikeelne. Endiselt on murekohaks eesti keele kui teise keele põhikooli lõpueksamil B1-taseme saavutamine - 2022. a saavutasid nõutud keeletaseme vaid 55,6% eksami sooritanutest. Terviklikult eestikeelne haridusruum tagab ühtsed võimalused hariduse

edasiseks omandamiseks, toimetulekuks tööturul ning toetab seda, et Eestis elavad inimesed oleksid ühises info- ja väärtusruumis, suurendab ühiskonna sidusust ning vähendab nii hariduslikku kui ka sotsiaalmajanduslikku segregatsiooni. Eestikeelsele õppele üleminek võimendab aga õpetajate järelkasvu probleeme, sest õpetajatest ligi kümnendiku keeleoskus ei vasta nõuetele. Samaaegne üleminek eestikeelsele õppele komplitseerib ka Ukraina sõjapõgenike toetamist Eesti haridussüsteemis. Endiselt tekitab probleeme, et kõik Ukraina sõjapõgenikud ei jõua haridussüsteemi ja/või jäävad tööturult kõrvale.

Murekoht on **halvenevad väljalangevuse näitajad**, mis vahepealsetel koroona-aastatel kas paranesid või püsisid samal tasemel. Kasvanud on nii põhikoolist (kasv eelkõige poiste arvelt) kui ka gümnaasiumi esimesel õppeaastal õppetööst väljalangejate määr, mis mõjutavad negatiivselt ka edasisel haridusteel osalemise näitajaid. Õpilaste rahulolunäitajad on halvenenud ning muret tekitab koolikiusamise levik II ja III kooliastmes. **Madala haridustasemega**, st põhihariduse või sellest madalama haridusega, **mitteõppivate 18–24aastaste inimeste osakaal** tekitab muret mitmes aspektis. COVID-pandeemia eelsel perioodil paranes näitaja paaril aastal jõudsalt, aga pandeemia järgsel ajal on olukord taas halvenenud. Kui pandeemia ajal 2021. aastal suurenes eelkõige mitteõppivate noorte naiste osakaal, siis 2022. a kasv tuleb eelkõige meeste arvelt. Noorte meeste loobumine edasiõppimisest süvendab veelgi soolist ebavõrdsust hariduses**.**

Kutsehariduses on taas kasvanud katkestajate ja väljalangejate osakaal (2022. a oli katkestajate osakaal kutsehariduses tervikuna 21%). Samuti on tõusnud katkestajate osakaal kutsekeskhariduse tasemel (20,6%). Nt langes 2022. a kutsekeskharidusest 1. aastal välja 10,7% õppijatest. **Lõpetajate hõive on kasvanud ning jõudis 2022. a** koroonaeelsete aastate tasemele. 2022. a oli üks aasta pärast lõpetamist hõivatud 78,9% 20–34aastastest kutse- ja erialase hariduse omandanud lõpetajatest ja viis aastat pärast lõpetamist 75,1%. Kui vahetult pärast lõpetamist on naised enam hõivatud kui mehed (81% vs 76%), siis viis aastat pärast lõpetamist on meeste seas hõivatuid enam kui naiste seas.

Eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute (25–64a) osakaal on kasvanud: 2022. aastal oli see 74,8%, millega on ka seatud siht saavutatud. Näitajat tasub siiski hoida tähelepanu all, sest kui ei õnnestu pidurdada väljalangevust gümnaasiumist ja kutseharidusest ning mitteõppivate 18– 24aastaste inimeste osakaalu kasvu, mõjutab see negatiivselt järgnevatel aastatel ka eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute osakaalu suurenemist.

Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr formaal- ja mitteformaalõppes **kasvas 2022. jõudsalt**. 25-64aastastest osales viimase 12 kuu jooksul elukestvas õppes 48,1% ning viimase nelja nädala jooksul 21,1%. Elukestvas õppes osalemisel vajavad tähelepanu regionaalsed erisused, samuti on meeste osalus elukestvas õppes endiselt naiste omast märksa väiksem ning lõhe süveneb. Ka vanemaealiste inimeste ja mitte-eestlaste osalus elukestvas õppes on endiselt madalam. Kuigi jätkuvalt tegelevad enesetäiendamisega kõige enam kõrgharidusega inimesed, on siiski positiivne, et põhihariduse või madalama haridusega inimeste osalus on jõudsalt kasvanud.

Kõrghariduses valmistab endiselt muret väljalangejate määr kõrghariduse I astmel ja sooline lõhe kõrghariduse omandamisel. Kõrgharidusõppele ligipääs on ebaühtlane, sest kehtiv toetus- ja laenusüsteem ei võimalda majanduslikult vähemkindlustatud peredest ja maapiirkondadest pärit õppuritele võrdset ligipääsu. Seetõttu on oluline suurendada kõrghariduse rahastamist järgneval kolmel aastal 15% võrra aastas, korrastada kõrghariduse rahastamist ning kahekordistada üliõpilaste vajaduspõhist õppetoetust.

Noorte, sh vähemate võimalustega ja tõrjutusriskis noorte toetamine on järgnevatel aastatel endiselt oluline. Kuigi töötute, mitteõppivate ja koolitusel mitteosalevate ehk **NEET-noorte osakaal on pärast pandeemiat langenud**, on neid noori ligikaudu 21 300, mida on Eesti kontekstis liiga palju.

Noortevaldkonna piiratud rahastus mõjutab töötajate värbamisel erialase kvalifikatsiooni nõudmist ning töötajaskonna madal palk on valdkonnas kriitiliseks probleemiks. Huvihariduse õpetajate ning noorsootöötajate osas puudub üleriigiline kokkulepe palga alammäära ja kvalifikatsiooninõuete osas. Seetõttu on noortevaldkonna töötajate palgad piirkonniti erinevad ning tööks ettevalmistus varieerub.

85% noortevaldkonna töötajatest saab alla 1500 eurost brutopalka, seejuures 55% täiskoormusel töötajatest jääb palk alla 1300 euro ning 30% alla 1000 euro. Töötajate sage vahetumine ja vananemine muudab noorsootöötajate ning huvihariduse õpetajate tööalase enesearengu, selle toetamise ja tagasisidestamise ning hästi sihistatud kvaliteetsete koolituste süsteemse pakkumise sedavõrd olulisemaks, et tasandada kvalifikatsiooni puudumist või tekkinud lünkasid. Madal palgatase, piirkondlikud erinevused ning varieeruv ettevalmistus noortega tulemuslikult formaalõppe väliselt tegutseda mõjutavad noorte võrdseid võimalusi saada osa kvaliteetsest mitteformaalõppest, mis omakorda tingib ebavõrdsust töö- ja isiklikus elus.

Olulisemad programmi (arendus)tegevused 2024-2027 aastal:

Kvaliteetne eestikeelne haridus

- **Uuendatakse ja viiakse ellu eestikeelse hariduse tegevuskava.** Eestikeelsele haridusele üleminekul tehakse koostööd lastevanemate ja ekspertidega, lähtutakse regionaalsetest eripäradest ning säilitatakse haridusasutustes muu kodukeelega lastel oma kultuuri ja emakeele õppimise võimalus.
    - Soodustamaks üleminekut eestikeelsele haridusele töötatakse välja **lasteaedade ja koolide ning kohalike omavalitsuste nõustamis- ja arendustoekorraldus ning laiendatakse järelevalve tegevusi.** Kvalifikatsiooninõuetele mittevastava eesti keele oskusega haridustöötajate keeleõppe toetamiseks käivitatakse tasuta eesti keele õppe süsteem.
    - Rakendatakse uut **keeleõppetoetuse mudelit**, et soodustada eestikeelsele õppele üleminekut eesti keelest erineva õppekeelega lasteaias ja põhikoolis. Toetatakse eesti keelest erineva emakeelega lapsi ja õpilasi eesti keele omandamisel, keelekümblusõpet, koolieelse uussisserändajate keeleõpet ja nende kohanemist põhikoolis ning luuakse eeldused õpilaste aineteadmiste paranemiseks.

Haridus- ja noortevaldkonna professionaalide järelkasv ja jätkusuutlikkus

- Pööratakse tähelepanu **haridus- ja noortevaldkonna töötajate professionaalsele arengule, paindlikule täiendusõppele, järelkasvu tagamisele ning atraktiivse karjäärimudeli kujundamisele**. Selleks luuakse valdkondadele ühine professionaalide väärtustamise ja atraktiivsuse kasvu kontseptsioon, kutsutakse ellu Õpetajate Akadeemia, luuakse abiõpetaja kutsestandard ning kohandatakse õpetaja kutsestandard mitteformaalse õppe keskkondades õpetamist arvestavaks ning luuakse õpetajate kutsetasemetel põhinev karjäärimudel ja kasutuselevõtu toetamise plaan. Fookuses on ka haridus- ja noortevaldkonna töötajate vaimset tervist toetavad tegevused.
- **Väärtustamaks õpetaja ametit tõstetakse 2024. a õpetajate palga alammäära 3,1%** ja diferentseerimise fond kasvab 20%-ni. Jätkub toetus kohalikele omavalitsustele, et motiveerida neid hoidma lasteaiaõpetajate palka 90% ning magistrikraadiga õpetajatel 100% üldhariduse õpetaja palga alammäära tasemel.
- **Jätkatakse tegevustega haridus- ja noortevaldkonna asutuste juhtimiskvaliteedi tõstmiseks.** Uuenenud kompetentsi- ja karjäärimudeli kasutuselevõtuga töötatakse välja süsteemne lahendus, mis toetab juhtimiskvaliteedi arengut alates järelkasvu ettevalmistamisest ja värbamisest ning juhtide professionaalsuse toetamist ja töö tagasisidestamist kogu karjääri vältel.
- **Eestikeelse kõrgharidusõppe jätkusuutlikkuse tagamiseks** ning selleks, et kindlustada õppejõududele konkurentsivõimelised töötasud ning arendada kõrghariduse kvaliteeti, **suurendatakse kõrghariduse tegevustoetust järgneval kolmel aastal 15% võrra aastas.** Kõrghariduse rahastamise korrastamiseks ning kasvatamiseks 1,5%-ni SKP-st analüüsitakse

võimalusi rohkema eraraha kaasamiseks ning paindlike tasuliste õppimisvõimaluste laiendamiseks. Üliõpilaste õpingute toetamiseks kahekordistati 2023. aasta sügisest üliõpilaste vajaduspõhiste õppetoetuste määrad ning töötatakse välja ettepanekud õppelaenu süsteemi uuendamiseks, suurendades laenu mahtu ja pikendades tagasimakse perioodi.

Teaduspõhine haridussüsteemi väljakutsete lahendamine ja paindlik haridussüsteem

- **Tõstetakse kohustuslik kooliiga 18. eluaastani,** põhikoolijärgse hariduse või kutse omandamiseni, eesmärgiga toetada õpingute jätkamist pärast põhiharidust ja vähendada väljalangevust keskhariduse esimesel aastal. Luuakse eeldused ühtse sisseastumise korraldamiseks keskhariduse tasemele, kirjeldatakse karjääriteenuste sisu ja kättesaadavuse tagamine õppija vaates, laiendatakse õpivalikuid kutsekeskhariduse tasemel ning luuakse võimalusi kutse- ja üldkeskhariduse õpingute integreerimiseks.

- Jätkatakse **ühtse keskhariduse ja uue põhihariduse kontseptsiooni loomist** lõimides sinna üld- ja kutsekeskhariduse, formaalse ja mitteformaalse hariduse, noorsootöö, HEV õpilaste ja andekate arendamise teemad. Jätkatakse ajakohastatud riiklike õppekavade rakendamise toega koolidele, sh tagatakse õppeprotsesside kirjeldused ning korraldatakse infopäevi ja seminare. Samuti alustatakse uute põhihariduse- ja keskhariduse õppekavade loomise protsessi. Formaalse ja mitteformaalse õppe lõimingu üle-eestiliseks rakendamiseks töötatakse välja juhendmaterjal, väljundipõhised huvialade õppekavad ning käivitatakse mentorsüsteem ja meetmed kohalike omavalitsuste koostöögruppidele.

- **Arendatakse välja ja juurutatakse järk-järgult õpilasekeskset haridusmudelit**, **õppe personaliseerimist ning lõimitakse eri haridustasemete ja -liikide õpitegevusi kasutades selleks õpiraja taristu teenuseid**. Selleks luuakse õpilaskeskse õppe alused, kontseptsioon ja õiguslik raamistik.

- **Viiakse ellu õppijate annete märkamise ja toetamise tegevuskava**. Õpetajatele ja noorsootöötajatele luuakse koolitusvõimalusi ja toetavaid materjale ning haridusasutustele annete tuvastamist ja toetamist edendav mõõdikute süsteem. Jälgitakse, et annete arengut soodustavate lisategevuste valik oleks piisav kõikide sihtrühmade jaoks.

- Ajakohastatakse **noorsootöö seadus**, millega kehtestatakse kvalifikatsiooninõuded noorsootöötajana töötamiseks, täiendatakse noorsootöö korraldamisega seonduvaid riigi ja kohaliku omavalitsuse ülesandeid ning noorsootöö tegevustele kohalduvaid nõudeid. Töötatakse välja ja rakendatakse **huvihariduse seadus**, millega reguleeritakse huvihariduse andmise korraldust.

- Kohalikele omavalitsustele käivitatakse 2024. aastal **täiendav rahastusmeede** väikekoolide pidamise toetamiseks, et **soodustada kodulähedaste lasteaed-algkoolide kuni teise kooliastmega koolide pidamist**. Üldhariduskoolide võrgu korrastamise põhieesmärgiks on saavutada rahvastiku vähenemisega arvestav, muutunud õpikäsitust rakendav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv koolivõrk, mis tagab võrdse ligipääsu kvaliteetsele haridusele üle Eesti. **Kohalikke omavalitsusi toetatakse koolivõrgu korrastamisel** nii sisuliselt (oskusteave, nõustamine, andmed) kui ka rahaliselt kestliku kahanemise, energiatõhususe suurendamise põhimõtetel ja ligipääsetavuse tagamisel.

- Töötatakse välja ning rakendatakse **alushariduse ja lapsehoiu seadus ning alushariduse riiklik õppekava.**

- Alustatakse **uue kutsehariduse seaduse** väljatöötamist, mis on kooskõlas kavandatava ühtse keskhariduse kontseptsiooni ja kutsete süsteemi reformiga ning asendaks kehtiva kutseõppeasutuse seaduse. Kutseõppurid omandavad õpingute käigus lisaks kutsele ka konkurentsivõimelise keskhariduse.

- Koostöös Sotsiaalministeeriumiga valmistatakse ette **erivajadustega laste tugisüsteemi reform**, et lihtsustada ja kiirendada abi kättesaadavust ning tõhustada abivajaduse varajast märkamist. Kaasavat hariduskorraldust edendavate meetmete kavandamiseks viiakse läbi kaasava hariduskorralduse tõhususe uuring. **Eesmärgiga toetada erivajadustega noorte kaasamist kutseharidusse** ning tõsta Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse rolli haridusvaldkonna kompetentsikeskusena, **toodi Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus HTM-i haldusalasse.**

- **Laste ja noorte vaimse ja füüsilise tervise probleemide ennetamiseks** toetatakse tegevusi nii haridus- kui noorsootööasutustes kui nende väliselt. **Noorte riskikäitumise vähendamiseks ja tõrjutusriski ennetamiseks** parandatakse noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse piirkondliku kättesaadavust, mobiilset noorsootööd ja noorte kaasamist. Töötatakse välja teenused riskinoortele nende kodanikuühiskonda kaasamiseks. 2024. aastal juhib Haridus-ja Teadusministeerium koostöös Kultuuriministeeriumiga ennetusnõukogu tegevust, mille fookuses on eelkõige laste ja noorte arengu, toimetuleku ja heaolu toetamine.

Hariduse ja teadussüsteemi kooskõla suurendamine ühiskonna vajadustega

- Viiakse läbi **kutsesüsteemi reform** (sh oskuste kirjeldamise, oskustega seotud teenuste (oskusprofiilide koostamiseks, oskuste hindamiseks ning oskuste isikustamiseks) ja andmete analüüsikeskkondade digitaristu loomine, uuendatud kompetentsiprofiilid, kutsestandardid ja õigusraamistik), **uuendatakse OSKA metoodikat** eesmärgiga välja selgitada ühiskonna ootused õppijate ja töötajate oskustele ning toetada nende kompetentsuse hindamist ja ametlikku tunnustamist.
- Ajakohastatakse **kutseseadus**, et luua uuenenud kutsesüsteemile õiguslik alus, uuendada kvalifikatsiooniraamistik ning rakendada mikrokvalifikatsioone kutsesüsteemis. Jätkatakse tegevusi **mikrokvalifikatsioonide väljatöötamiseks ja rakendamiseks**, mis toetab õppe paindlikumat korraldamist kõrg- ja kutsehariduses, kutsesüsteemis ning täiendkoolituses ning arendatakse täiskasvanud õppija mitteformaalse õppe e-tunnistuste süsteemi.
- Pakutakse vastavalt Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi OSKA soovitustele **täiendus- ja ümberõppe kursuseid täiskasvanutele**, suunates tegevusi prioriteetse sihtgrupina ilma piisava kvalifikatsioonita ning aegunud oskustega täiskasvanutele. **Laiendatakse töökohapõhise õppe pakkumist**, toetatakse **täiskasvanute naasmist tasemeõppesse** ning **noorte sisenemist tööturule.**
- Pööratakse tähelepanu **tootmise, tehnika, tehnoloogia ning IT-valdkonna arenguks vajalike teadmiste ja oskuste arendamisele.** Toetatakse **digi- ja rohepöördeks vajalike oskuste** arendamist ning tööealise elanikkonna digipöördeks vajalike oskuste arendamist, et toetada ettevõtete digipööret. Keskkonna- ja kliimateadlikkuse suurendamiseks arendatakse **roheoskusi ja -teadmisi** kõikidel haridustasemetel ning elukestvas õppes. Ida-Virumaa vajadustest lähtuvalt toetatakse piirkonna tööealise elanikkonna oskuste arendamist, et toetada kliimaneutraalsele majandusele üleminekut ning Ida-Virumaa majanduskeskkonna mitmekesistamist.

Programmi mõõdikud[1]

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2022)	2024	2025	2026	2027	2035
Madala haridustasemega mitteõppivate 18–24-aastaste osakaal (%)						
mehed	14,3	11,5	11,1	10,8	10,4	9
naised	7,5	6,7	6,6	6,5	6,4	6
kokku	10,8	9,3	9,1	8,9	8,8	7,5
Allikas: Eurostat						
Eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute (25–64-aastaste) osakaal (%) *Allikas: Statistikaamet*	74,7	75,2	75,7	76,1	76,6	80
Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr (%)						
Formaal- ja mitteformaalõppes	21,1	21,4	21,7	22,1	22,4	25
Informaalõppes	*Uus mõõdik, metoodika välja töötatud. Mõõtmist alustatakse 2023. a*					
Allikas: Eesti tööjõu uuring (Statistikaamet) (nelja nädala metoodika)						
Aasta pärast lõpetamist nutika spetsialiseerumise kasvualadel rakendunute osakaal kõigist hõivatutest (%) *Allikas: Uuring Edukus tööturul*	(2022) 26,7	29	30	30	30,5	33
Ennastjuhtiv õppija	*Uus mõõdik, metoodika väljatöötamisel*					
Tipptasemel oskustega (PISA uuringus 5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste osakaal (%), sh	(2018)					
funktsionaalne lugemisoskus	13,9	-	16,3	-	-	20
matemaatiline kirjaoskus	15,5	-	18,6	-	-	25
loodusteaduslik kirjaoskus	12,2	-	14,9	-	-	20
Allikas: PISA						
Õpetajate keskmine töötasu võrreldes Eesti keskmise töötasuga (%)						
koolieelse lasteasutuse õpetaja	81	92	92	92	92	100
üldhariduskooli õpetaja	105	120	120	120	120	120
kutseõppeasutuse õpetaja	102	120	120	120	120	120
Allikas: Saldoandmik/EHIS/Statistikaamet						
Noorte usaldus riigi vastu (%)	(2016) 56	-	-	-	-	70
Allikas: ICCS						

[1] Indikaatorite sihttasemeid aastateks 2024-2027

Meede 1. Õpivõimalused ja hariduse korraldus

Eesmärk: Õpivõimalused on valikurohked ja kättesaadavad ning haridussüsteem võimaldab sujuvat liikumist haridustasemete ja -liikide vahel.

Meetmesse on koondatud tegevused **õppeasutuste võrgu arendamiseks ja taristu tagamiseks**, et haridus oleks kättesaadav eri sihtrühmadele ja õppekeskkond toetaks nüüdisaegset õpikäsitust. Samuti tagatakse meetme raames **paindlikud õpivõimalused erinevatel haridusastmetel, kvaliteetse hariduse kättesaadavus ja toetatud õpe**, et vähendada õppest väljalangemist ning rakendada maksimaalselt iga inimese potentsiaali. Õpivõimaluste mitmekesistamiseks, hariduse kvaliteedi tõstmiseks ning eesti keele ja kultuuri laiemaks tutvustamiseks **edendatakse rahvusvahelistumist ja õpirännet**.

Meetme mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2022)	2024	2025	2026	2027	2035
3-aastaste kuni koolieelse laste osakaal, kes on käinud koolieelses lasteasutuses (%) *Allikas: EHIS*	90,8 (2023)	92,5	92,5	93	93	95
Vähemalt keskharidusega 20–24 a osakaal (%) *Allikas: Eurostat*	83,2	85,6	85,8	86	87	90
Kolmanda taseme haridusega 25–34 a osakaal (%) *Allikas: Eesti tööjõu-uuring*	43,9	43,6	43,7	43,9	44	45
Eestist väljaminevas lühiajalises õpirändes osalenud kutseõppe lõpetanute osakaal (%) *Allikas: EHIS*	*Uus mõõdik, esimesed andmed selguvad 2023. a, mil seatakse ka sihttasemed.*					
Eestist väljaminevas lühiajalises õpirändes osalenud bakalaureuse- ja magistriõppe lõpetanute osakaal (%) *Allikas: EHIS*	8,0 (2021)	9,3	9,5	10	10,5	15

Tegevus 1.1. Haridusvõrgu korrastamine ja arendamine

Tegevus toetab põhikooli ja gümnaasiumi lahutamist, riigile keskhariduse andmisel suurema vastutuse andmist, sh riigigümnaasiumide loomist, haridustaristu optimeerimist ning energiatõhususe suurendamist, õppekeskkonna nüüdisajastamist, kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, hariduse kättesaadavuse parandamist ja haridusasutuste vahelise koostöö suurendamist. Korrastatakse tuge vajavate õpilaste koolide võrk. Kohalikud omavalitsused saavad kaasava hariduse põhimõtete rakendamisel toetust, mis on suunatud mistahes erivajadusega inimese tavapärases õppe- ja noorsootöös osalemise toetamisele ning osalemise suurendamisele läbi õppekeskkonna parendamise ning õppe- ja töövahendite tagamise.

Mõõdik	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
					Sihttase			
Eesmärk: *Demograafiliste muutustega arvestav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv koolivõrk, mis tagab võrdse ligipääsu kvaliteetsele haridusele kõigis Eesti piirkondades*								
Gümnaasiumiastmega koolide arv (tk) *Allikas: EHIS*	158	158	158	156	155	153	152	150
Riigigümnaasiumide arv (tk) *Allikas: EHIS*	16	18	20	26	27	27	27	27

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 1.1. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: **- Koolivõrgu korrastamine (sh riigigümnaasiumid, põhikoolid, HEV koolid)** ***Tulemus:*** *Aastaks 2026 tegutseb 27 riigigümnaasiumi, sh igas maakonnas vähemalt üks riigigümnaasium ca 12 000 õppekohaga. Alustatakse Tõnismäele ja Lasnamäele riigigümnaasiumite õppehoonete ehitamise ettevalmistustöödega, õppetööd alustatakse neis eeldatavalt 2029.* - ***Investeeringud Ida-Virumaa põhikoolivõrgu korrastamisse*** ***Tulemus:*** *Investeeringud võimaldavad ümber korraldada ja optimeerida kogu maakonna põhihariduse pakkumist ning leevendada ennetavalt demograafiliste muutuste mõju enim väheneva ja vananeva elanikkonnaga piirkonnana Ida-Virumaal, keskendudes hariduse kvaliteedile ja kättesaadavusele.* **- Kaasava hariduse edendamiseks koolide ja noorsootööasutuste õppekeskkonna parendamine** ***Tulemus:*** *Õppeasutused on toetatud tuge vajavate õppijate kaasamiseks.* *Üldhariduskoolides, kutseõppe- ja noorsootööasutustes on tehtud vajalikud hoonete kohendused ning hangitud on vajalikud õppe- ja töövahendid.* **- Kutseõppeasutuste taristu nüüdisajastamine** ***Tulemus:*** *Tehtavad investeeringud on kooskõlas üldise kutseõppeasutuste võrgu kava arengutega.* ***- Hariduskeskuste piloodid ja rakendamine*** ***Tulemus:*** *Investeeringud toetavad haridusasutuste, sh kutseõppeasutuste, üldhariduskoolide, mitteformaalse õppe pakkujate ja ka kõrgharidusasutuste (nt ülikoolide piirkondlikud kolledžid) ning noorsootööasutuste tihedamat koostööd, tagades regiooni vajadustele vastava õppe läbiviimiseks ühise taristu, mis võimaldab: 1) ühtselt korraldatud vastuvõttu keskharidustaseme õppesse; 2) üldkeskhariduse ja kutsehariduse lõimitud õppekaval õppimist (õppijatele paindlikult ligipääsetav taristu); 3) hübriidõppe integreerimise võimekust.*				
KOKKU KULUD	26 814	33 541	46 105	48 212
KOKKU INVESTEERINGUD	10 814	13 949	16 869	29 186

Tegevus 1.2. Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele

Tegevus hõlmab üldhariduses kolme haridustaset: alus-, põhi- ja üldkeskharidust ning kutseharidust.

Ligipääsu tagamiseks kvaliteetsele **üldharidusele** antakse haridustoetust munitsipaal- ja erakoolide pidajatele, tagatakse vajalikud õppekohad riigi koolides ning toetatakse IBO õppekavade rakendamist ja Euroopa Kooli arengut.

Eelpool nimetatud haridustoetuse all peetakse silmas ka läbi kohalike omavalitsuste (KOV) toetusfondi eraldatavat toetust (380 mln eurot), mis panustab otseselt tegevuse eesmärkidesse, kuid mida kajastatakse riigieelarves Vabariigi Valitsuse all ja mis seetõttu käesoleva programmi eelarves ei sisaldu. Koguulatuses katavad KOV-id oma üldharidusega seotud kulusid riigist saadava toetuse, maksutulude ja muude tulude arvelt.

Kutsehariduses kavandatakse õppes osalemise kasvu ning lõpetajate oskuste tööturu vajadustele vastavuse tagamiseks kutseõppe koolitusmahud ja õppekavarühmade üleriigiline optimaalne jaotus, tagatakse vajalikud õppekohad ja õppijate toimetulekut toetavad meetmed, kaasajastatakse õppevahendeid.

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *Luua tingimused koolikohustuse täitmiseks, tagada ligipääs üldharidusele ja vähendada väljalangevust. Luua Eesti elanikkonnale nende vajadustele ja võimetele vastavad kvaliteetsed, paindlikud ja mitmekesiste valikutega kutseõppevõimalused, mis vastavad tööturu arenguvajadustele.*							
Põhikoolist väljalangejate määr statsionaarse õppe kolmandas kooliastmes (%): kokku/ poisid/ tüdrukud *Allikas: EHIS*	0,2/ 0,3/ 0,1	0,25/ 0,3/ 0,2	0,3/ 0,4/ 0,2	0,3/ 0,4/ 0,2	0,25/ 0,3/ 0,2	0,25/ 0,3/ 0,2	0,3/ 0,3/ 0,2
Gümnaasiumist väljalangejate määr 1. õppeaastal (%) *Allikas: EHIS*	0,7	0,9	1,2	1,2	1,1	1,0	1,0
Kutseõppest väljalangejate määr kutsekeskhariduse 1. õppeaastal (%) *Allikas: EHIS*	9,4	8,9	10,7	9	8,5	8,0	7,8
Keskhariduse omandanute osakaal 4 aastat pärast põhikooli lõpetamist *Allikas: EHIS*	82,1	81,9	81,2	82	83	83	83
Kutsehariduse* omandanute osakaal 5 aastat pärast põhikooli lõpetamist (%) *Allikas: EHIS*	22,4	22,3	21,6	22,9	23	24	24

*Kutsehariduse all mõistetakse ainult tasemeõppes saadud kutseharidust.

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 1.2. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub **Üldhariduses:** **- Haridustoetuste tagamine munitsipaal- ja erakoolidele ning õppekohad riigi koolides** ***Tulemus:*** *Igale õpilasele on tagatud juurdepääs kvaliteetsele kodulähedasele põhiharidusele ning mitmeid valikuvõimalusi pakkuvale kodumaakonnas asuvale gümnaasiumiharidusele. Õppest väljalangemine üldhariduses on vähenenud. Õpetajate töötasu on vastavuses töö keerukuse ja vastutuse ulatusega, mis tagab koolis töötamise muutumise arvestatavaks valikuks parimatele.* **- IBO õppekavade rakendamise ja Tallinna Euroopa Kooli arengu toetamine**				

Tulemus: *Rahvusvaheliselt tunnustatud õppekavade rakendamine toetab riigi erinevate valdkondade rahvusvahelistumisega ja rahvusvahelise koostööga seotud tegevusi.*

Kutsehariduses:

- Kutseõppe koolitusmahtude kavandamine, õppekohtade tagamine ja õpilaste toimetulekut toetavad meetmed

Tulemus: *Tasuta õppekohad tagavad kutseharidusele ligipääsu, sh on võetud arvesse koolikohustuse tõstmine 18. eluaastani. Koolitusmaht on optimaalne ja kooskõlas OSKA raportite soovitustega. Rahastamismudel toetab kutsehariduse eesmärkide saavutamist, sh kaasava hariduse põhimõtete arvestamist õppetöö korraldamisel koolides[2]. Kutseõppeasutused arvestavad võrdse kohtlemise põhimõtet ja erinevate sihtrühmade vajadusi, sh eesti keelest erineva kodukeelega õpilased, uusimmigrandid ja tagasipöördujad, haridusliku erivajadusega õpilased. Väheneb kutseõppe katkestamine, sealhulgas majanduslikel põhjustel.*

- Kutseõppeasutuste õppekavarühmade üleriigilise jaotuse optimeerimine ja õppekeskkonna kaasajastamine

Tulemus: *Kutseõppeasutuste ja õppekavarühmade jaotus on optimaalne ning õppebaaside ristkasutus tagab erinevate piirkondade tööandjatele vajaliku tööjõu koolitamise. Pindade ja tehnoloogiliste seadmete kasutus on optimaalne, kutseõppeasutustes on ajakohane sisseseade ja võimekus toetada õppevaldkondade ja piirkonna arenguid.*

KOKKU KULUD	283 860	277 386	274 556	274 024
AMORTISATSIOON	14 265	14 265	14 265	14 265
FINANTSEERIMISTEHINGUD	-7	0	0	0
KOKKU INVESTEERINGUD	1 502	1 365	913	973

[2]Kaasava hariduse ja võrdse kohtlemise põhimõtete arvestamine koolide igapäevatöös on kutsehariduse rahastamismudeli üheks komponendiks ja seetõttu kajastub õpilaste toetamine koolides käesolevas tegevuses. Süsteemsed arendused riigi tasandil nii kaasava hariduse paremaks rakendumiseks kui ka muude sihtrühmade toetamiseks kajastatakse tegevuses 2.2. (sh haridustasemete-ülene lähenemine).

Tegevus 1.3. Juurdepääsu tagamine kõrgharidusele

Tegevuse raames toetatakse kõrgharidusõppe läbiviimist ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides (tegevustoetus), tagatakse õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavad teenused ja toetused, juurutatakse õppijakeskset õpikäsitust, toetatakse kõrgharidusõppe kvaliteeti, tagatakse õppejõudude järelkasv, toetades nende arengut ja suurendades enesetäiendamise võimalusi.

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *tagada igale motiveeritud ja võimekale üliõpilaskandidaadile ligipääs kvaliteetsele, paindlikule ja mitmekesiste valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavale kõrgharidusõppele.*							
Kõrgharidusõppest väljalangejate määr (kõrghariduse 1. astme õpingute esimesel aastal) (%) *Allikas: EHIS*	15,2	14,5	15,1	16,0	16,0	15,9	15
Doktorikraadi kaitsmiste arv õppeaastas *Allikas: EHIS*	221	222	250	300	300	300	300
Nominaalajaga lõpetanute osakaal kõrghariduses (%)* *Allikas: EHIS*	52,3	55	56,1	54,0	54,5	55	56
Osakaal vilistlastest, kes on rahul õppejõudude ning õpetamise ja juhendamisega (%) ** *Allikas: vilistlaste uuring*	79,6 (2019)	-	andmed 2023 III kv	-	83	-	83

*Nominaalaeg +1 on arvestatud nende õppekavade puhul, mille nominaalkestus on väiksem kui 4 aastat, nominaalaeg+2 on arvestatud nende õppekavade puhul, mille nominaalkestus on vähemalt 4 aastat. Arvesse on võetud 1. ja 2. astme õppekavad.
**Allikas: Vilistlaste uuring (rahulolevate vilistlaste osakaal väljendub vastusevariantides "pigem nõustun" ja "nõustun täiesti")

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 1.3. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: **- Kõrgharidusõppe läbiviimise rahastamine ning rahastamis- ja juhtimissüsteemi arendamine** ***Tulemus:*** *Tegevustoetuse eraldamisega on tagatud kõrgharidusõpe ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides. Rahastamise maht ja mudel toetab kõrghariduse kvaliteedieesmärkide saavutamist ning võimaldab pakkuda piisavas ulatuses kõrgharidusõpet, sh pöörates tähelepanu õppekohtade arvu suurendamisele suurema tööjõuvajadusega valdkondades nagu haridus (õpetajakoolitus, eripedagoogid, logopeedid, koolipsühholoogid) IKT, tehnika, tootmine ja ehitus, tervishoid. Kõrgkoolide vastutusvaldkonnad on selged, paraneb koostöö ning kõrghariduse kvaliteet. Kõrgkoolide juhtimis- ja töökorraldus on tõhus.* **- Õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavate teenuste ja toetuste tagamine** ***Tulemus:*** *Tagatud on toetuse saamise võimalus üliõpilaste majandusliku toimetuleku parandamiseks, erivajadustest tulenevate vajaduste rahuldamiseks ja heade õpitulemuste väärtustamiseks, suureneb kõrghariduse ligipääsetavus eemalejäämise riskis olevate noorte hulgas. Eesti keelest erineva emakeelega üliõpilastele on loodud parem ligipääs eestikeelsele kõrgharidusele[3]. Paranevad võimalused osaleda elukestvas õppes, sh kõrgharidusõppes. VÕTA süsteem toetab kõrgharidusõppes osalemist.* **- Nüüdisaegse õpikäsituse juurutamine, sh hindamispõhimõtete arendamine[4]** ***Tulemus:*** *Õppijate tagasiside on süsteemne osa õppe kvaliteedi arendamisel. Väheneb katkestamise määr.* **- Õppejõudude arengu väärtustamine ja doktoriõppe tulemuslikkuse toetamine akadeemilise järelkasvu tagamiseks, sh doktoranditoetus** ***Tulemus****: Pädevad õppejõud tagavad õppe kõrge kvaliteedi. Eestikeelse akadeemilise järelkasvu tagamiseks ja doktoriõppe lõpetajate arvu suurendamiseks toetatakse doktoriõppe efektiivsuse kasvu. Väheneb majanduslik surve doktoriõppe kõrvalt täiskoormusega töötamiseks ja paraneb lõpetamise määr. Toetatakse doktorikoolide tegevust sh valdkondade ülest ja ülikoolidevahelist tegevust.*				
KOKKU KULUD	271 576	307 151	347 242	347 250
AMORTISATSIOON	2 378	2 378	2 378	2 378
FINANTSEERIMISTEHINGUD	253	253	253	253
KOKKU INVESTEERINGUD	1545	795	795	795

[3] Rahastamine tegevustoetuse raames
[4] Rahastamine tegevustoetuse raames

Tegevus 1.4. Täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine

Kvalifikatsiooni tõstmiseks ja võtmepädevuste arendamiseks pakutakse täiendus- ja ümberõppevõimalusi (koolituste rahastamise otsused lähtuvad OSKA soovitustest) ning arendatakse mitteformaalõppe kvaliteeti. Toimuvad tegevused haridustee katkestanud täiskasvanute tagasitoomiseks formaalharidusse ning arendatakse VÕTA süsteemi. Toetatakse täiskasvanuhariduse osapoolte võrgustikutööd ja täiskasvanute teadlikkuse tõstmist elukestvast õppest ning õppimisvõimalustest.

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *Paranenud on täiskasvanute ligipääs õppija huvidest ja võimetest lähtuvale, tema arengut toetavale ja tööturu vajadustega arvestavale kvaliteetsele mitteformaalsele õppele. Koostöövormid on parandanud täiskasvanute teadlikkust elukestvast õppest ja õppimisvõimalustest*							
25−64-aastaste madala haridustasemega täiskasvanute elukestvas õppes osaluse määr (%)* *Allikas: Statistikaamet*	6,5	8,6	10,7	11,5	12,3	13,1	13,8
Mittestatsionaarses üldharidusõppes või kutsekeskhariduses õppijate osakaal keskhariduseta 19-64aastaste hulgas (%) *Allikas: EHIS*	4,6	4,8	4,5	4,7	4,8	4,8	4,9
Õppetööst väljalangevuse määr mittestatsionaarses üldharidusõppes (%)** *Allikas: EHIS*	28	30	32	29,4	28,9	28,4	27,9
Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr viimase 12 kuu jooksul (%)	(2016)						
Formaal- ja mitteformaalõppes ***	33,9	-	48,1	49,2	49,9	50,6	51,2
Informaalõppes****	-	59,6	62,6	täpsust.	täpsust.	täpsust.	täpsust.
Allikas: Eesti Tööjõu Uuring (Statistikaamet)							

*Eesti Statistikaameti andmed. Mõõdiku arvutamisel lähtutakse Eesti tööjõu-uuringust ning see kajastab küsitlusele eelnenud nelja viimase nädala jooksul tasemehariduses või koolitusel osalenute osatähtsust 25–64-aastaste hulgas. Madala haridustaseme all mõistetakse põhiharidusega või sellest madalama haridusega inimesi (ISCED 0-2).

**Arvesse on võetud kõik mittestatsionaarse õppe õppevormid gümnaasiumiastmes

*** Euroopa Komisjoni metoodika, indikaator hõlmab endas formaal- ja mitteformaalõpet, va juhendatud töökohapõhine õpe

****Arvesse on võetud õppimist pereliikmelt, sõbralt või kolleegilt, trükimaterjalide abil, elektroonilise seadme vahendusel, giidiga ekskursioonidel, õppekeskustes.

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 1.4 rahastamiskava				

Tegevuse raames toimub:

- Täienduskoolituse paindlikkuse arendamine ning õppimisvõimaluste loomine

Tulemus: *Töötavatele täiskasvanutele on pakutud täiendus- ja ümberõpet, mis arvestavad OSKA prognoose, regionaalseid vajadusi ning eripärasid. 2029. aastaks on vähemalt 64 000 täiskasvanut on parandanud oma tööalaste kompetentside ja/või võtmepädevuste taset. Parandatud on koolitusasutuste võimekust nii üldpädevuste, rohe- ja digioskuste ning erialaoskuste koolitamisel ja integreerimisel. Lisaks on arendatud täiskasvanutele pakutavaid e-õppe võimalusi. Töötajate IT-oskuste parandamiseks ning kaasaegsete IT-oskusega töötajate puuduse leevendamiseks on kutsutud ellu tulevikuperspektiive arvestava sisu ja kaasaegse õppekorraldusega täiskasvanute täiendus-, ümber- ja tasemeõppe programmid, kus osaleb kokku vähemalt 2000 inimest. Rohetehnoloogiate kasutuselevõtu soodustamiseks on kõrg- ja kutsehariduses ajakohastatud tasemeõppe programmide sisu ning pakutud täiendus- ja ümberõpet vähemalt 2830 inimesele.*

- Täienduskoolituse ja täienduskoolitusasutuste kvaliteedi arendamine

Tulemus: *Täienduskoolitusasutused järgivad täiskasvanute koolituse seaduse ning täienduskoolituse standardi nõudeid. Esimese etapina on käivitunud täienduskoolitusasutuste õppekavarühmapõhine kvaliteedihindamise süsteem mikrokvalifikatsioonide pakkumiseks. Arendatud on täienduskoolituse kvaliteedi juhtimise raamistikku ja kvaliteedisüsteemi. Välja on töötatud tingimused ja protseduurid kvaliteedi hindamiseks ja tunnustamiseks ning läbi on viidud õppekavarühma kvaliteedihindamisi. Nii hindajate kui ka täienduskoolitusasutuste võimekus hindamist ette valmistada ning läbi viia on paranenud ning kvaliteedi hindamine mikrokvalifikatsioonide pakkumiseks on käivitunud. Täiskasvanute koolitajate professionaalsuse arendamine on aidanud kaasa täienduskoolituste kvaliteedi paranemisele. Valminud on PIAAC uuringu temaatilised aruanded.*

-Mikrokvalifikatsioonide rakendamise toetamine ***Tulemus:*** *Loodud on põhimõtted ja kriteeriumid mikrokvalifikatsioonide väljatöötamiseks, tunnustamiseks ning rakendamiseks, et paremini siduda täiendus- ja ümberõpe tuleviku oskuste vajadustega ning luua õppijatele võimalused tema vajadustele ja võimetele vastava, väiksematest osadest koosneva hariduse omandamiseks.* *Täiskasvanute täienduskoolituse e-tunnistuste süsteemi arenduste esimesed etapid on ellu viidud, mis on sisendiks täiskasvanud õppija oskuste digiloo loomiseks. Paindlike õpiteede toetamiseks on tõhustatud VÕTA kasutamise võimalusi haridus- ja kutsesüsteemis.* **- Teadlikkuse tõstmine elukestvast õppest ja õppimisvõimalustest, täiskasvanuhariduse osapoolte koostöö arendamine** ***Tulemus:*** *Täiskasvanuhariduse populariseerimistegevused ja organisatsioonide vaheline koostöö toetavad elukestvas õppes osaluse kasvu. Toetatud on piirkondlikku võrgustikutööd, suurendatud kolmanda sektori, sotsiaalsete partnerite, KOV-ide ning tööandjate rolli õppimise ja enesetäiendamise populariseerimisel. Paranenud on info kättesaadavust täiskasvanute õppimisvõimalustest, eriti mitteformaalse õppe osas, ning inimeste teadlikkus elukestva õppe vajalikkusest ja võimalustest.* **- Madalama haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine tasemeõppesse** ***Tulemus:*** *Pidurdub õppijate langus üldhariduse mittestatsionaarses õppes, suureneb täiskasvanud õppijate osakaal kutseõppeasutustes ja kõrgkoolides. Täiskasvanutele (sh HEV õppijatele) on loodud võimalusi ligipääsuks tasemeõppele. Täiskasvanutele põhi- ja keskharidust pakkuvaid õppeasutusi on toetatud arendustegevuste elluviimisel ning õppe paindlikumaks muutmisel. Haridusasutusi on toetatud kvaliteetse ja kaasaegse õppe pakkumisel, arendatud on e-õppe võimalusi, integreeritud üldharidusõpet ja kutseoskuseid. Madalate ja aegunud oskustega täiskasvanuid on toetatud õpitee jätkamisel mittestatsionaarses tasemeõppes.*				
KOKKU KULUD	16 129	18 746	20 188	19 958

Tegevus 1.5. Hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine

Tegevuse raames panustatakse hariduse rahvusvahelistumisse, sh tegeletakse rahvusvahelise haridusturundusega, arendatakse kutsehariduses ja kõrghariduses rahvusvahelist koostööd, toetatakse kõrghariduse rahvusvahelise atraktiivsuse suurendamist, pakutakse õpirände soodustamiseks stipendiumiprogramme ning korraldatakse välisriigi hariduskvalifikatsioonide hindamine, haridusalase teabe andmine ja välisriikide kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tugiteenus (ENIC/NARIC keskus).

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *Eestis antav haridus on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline*							
Eestis õppivate immatrikuleeritud välisüliõpilaste osakaal (%) *Allikas: EHIS*	11,6	11,4	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 1.5. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: **- Rahvusvaheline haridusturundus (*Education Estonia, Study in Estonia*)** ***Tulemus:*** *Kasvab Eesti hariduse maine ja tuntus sh välismaal elavate Eesti noorte ning Eestis elavate välismaalaste seas. Tagame hea tasemega ja rahvusvaheliselt tasakaalustatud välisüliõpilaskonna.* **- Kutsehariduse rahvusvahelise koostöö arendamine** ***Tulemus:*** *Kasvab õpilaste ja õpetajate õpiränne ning koolide osalus rahvusvahelises koostöös. Kutsehariduspoliitika kujundamisel tuginetakse rahvusvahelistele kogemustele.* **- Euroopa Liidu mobiilsusprogrammi Erasmus+ elluviimine (katab üld-, kutse-, kõrg-, ja täiskasvanuharidust)** **Tulemus:** *Paraneb institutsioonide vaheline koostöö ja suureneb õpiränne.* **- Õpirände soodustamiseks pakutakse stipendiumiprogramme: Kristjan Jaagu stipendium, Noore Õpetlase stipendium, Euroopa Ülikooli Instituudi stipendium jt.** ***Tulemus:*** *Eesti üliõpilaste ning õppejõudude õpiränne suureneb.* **- Välisriigi hariduskvalifikatsioonide hindamine, haridusalase teabe andmine ja välisriikide kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tugiteenuse pakkumine ENIC/NARIC keskuses.** ***Tulemus:*** *Tagatud on välisriigi kõrgharidust tõendavate ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate kvalifikatsioonide (akadeemilised kraadid, diplomid, tunnistused jt) hindamine, kvalifikatsioonidele vastavuse määramine Eesti haridussüsteemis ning tunnustamiseks ettepanekute tegemine kõrgkoolidele ja tööandjatele.*				
KOKKU KULUD	40 480	41 494	43 571	48 564
INVESTEERINGUD KOKKU	0	22	0	0

Meede 2. Õpetajate järelkasv ja areng, õpikäsitus ja -keskkonnad

Eesmärk: Eestis on pädevad ja motiveeritud õpetajad ja koolijuhid, mitmekesine õpikeskkond ning õppijast lähtuv õpe.

Meetmesse on koondatud tegevused **nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete rakendamiseks** kõigil haridustasemetel[5] ja -liikides, et õppeprotsess ja õppe sisu toetaksid ennastjuhtiva õppija arengut, õpe võimestaks nii õppijat kui ka õpetajat ja kutseõpetajat. Õppe tulemuslikkuse suurendamiseks ja õppija arengu pidevaks toetamiseks **lähtutakse õppekavade arendamisel, rakendamisel ja õppijate hindamisel nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest** ning **arendatakse nutikat õppevara ja metoodikat**. Toetatakse ühise kultuuri- ja väärtusruumi kujunemist, tagatakse kvaliteetne **eestikeelne ja eesti keele õpe** ning soodustatakse **võõrkeelte õppimist**. Tagatakse kvalifitseeritud **õpetajate ja tugispetsialistide järelkasv**[6], **paindlikud võimalused ametisse asumiseks**, **tugi algajatele** ning **professionaalse arengu võimalused kogu karjääri vältel**. Tagatakse **õppeasutuste juhtide järelkasv**, **toetatakse nende professionaalset arengut**, töötatakse välja ja rakendatakse **juhtide hindamise süsteem**.

Meetme mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2022)	2024	2025	2026	2027	2035
PISA uuringus alla kolmanda taseme* saavutanud õpilaste osakaal (%), sh	(2018)					
funktsionaalne lugemisoskus	32,0	-	31,0	-	30,0	27
matemaatiline kirjaoskus	31,0	-	30,0	-	29,0	26
loodusteaduslik kirjaoskus	30,2	-	29,0	-	28,0	25
Allikas: PISA						
Baastasemest kõrgema taseme digioskustega 16–24-aastaste osakaal (DESI) (%)**	(2021) 47,5	-	täpsus-tamisel	-		täpsus-tamisel
Õppeprotsessis osalejate subjektiivne rahulolu						
kooliga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpilaste osakaal 8. klass	23	25	26	26	26	kasvab
11. klass	33,4	40	41	41	41	kasvab
kutsekeskharidus	52,7	55	56	56	56	kasvab
*tööga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpetajate osakaal****	(2021) 84,2	85	85	85	86	kasvab
Allikas: Rahulolu-uuring						
Eesti keele kui teise keele põhikooli lõpueksamil *vähemalt B1-taseme saavutanute osakaal (%)*	55,6	68	70	72	72	95
vähemalt B2-taseme saavutanute osakaal (%)	*Uus mõõdik, metoodika töötatakse välja*					
Allikas: EHIS, EIS						
Õpetaja kutsekindlus*** ***õpetajakoolituse lõpetanute osakaal**, kes on pärast lõpetamist õpetajana töötanud viiel järjestikusel aastal (%)*	55	56	57	57	57	60
***esmakordselt õpetajana alustanute osakaal**, kes on pärast ametisse asumist õpetajana töötanud viiel järjestikusel aastal (%)*	51	52	52	52	52	55
Allikas: EHIS						

*Mõõdetakse skaalal 1–6, kus 1 tähistab madalamaid ja 6 tipposkuseid.
**Allikas *The Digital Economy and Society Index* (DESI) [link]
***Arvesse on võetud alus-, üld- ja kutsehariduse õpetajad, sh täiskasvanute gümnaasiumi õpetajad.
****Arvesse on võetud koolieelse lasteasutuse, üldhariduskooli, kutseõppeasutuse ja rakenduskõrgkooli õpetajad, kes on pärast õpetajakoolituse lõpetamist või esmakordselt tööle asumist töötanud viiel järjestikkusel aastal.

[5] Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine kõrghariduses vt tegevus 1.3.
[6] Õppejõudude järelkasvu teema vt tegevus 1.3.

Tegevus 2.1 Õppekava ja koolikorralduse arendustegevused

Tegevuse raames arendatakse üld- ja kutsekeskhariduse riiklikke õppekavasid, kutsehariduse õppekavu, õpitulemuste välishindamise elektroonseid vahendeid ja õppevara (sh digiõppevara, hindamisvahendid). Samuti kaardistatakse õppevara loomise ja kohandamise vajadus, tehakse õppevara laialdaselt kättesaadavaks ja toetatakse keskselt tellitud õppevara kasutuselevõttu.

Õppekavade rakendamisel ja arendustöös toetatakse koole vajaduspõhise nõustamisega, korraldatakse võrgustikutööd parimate praktikate vahetamiseks ning soodustatakse huvipoolte (näiteks ülikoolid, aineliidud, tööandjad jt) kaasamist õppe kaasajastamisel.

Õppe kvaliteedi tagamiseks arendatakse õppeasutuste sisehindamist, viiakse läbi õpitulemuste välishindamist ja rahulolu-uuringuid. Luuakse ja edendatakse nüüdisaegse õpikäsituse rakendamist toetavaid koostöövorme ning toetatakse andekate õpilaste arengut.

Viiakse läbi Eesti kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi hindamist. Viiakse ellu haridus- ja noortevaldkonna koostöövõimeliste infosüsteemide arendus- ja juurutustöid ning toetatakse koolide digitaristut.

Mõõdik	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
					Sihttase			
Eesmärk: *Õppekavade arendamisel ja rakendamisel lähtutakse nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest ning toetatakse nutika õppevara ja metoodika kasutamist õppes. Üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste digitaristu toetab õppimist ja õpetamist, hariduse valdkonna infosüsteemid on koosvõimelised ja vastavad kasutajate vajadustele.*								
Liikuma Kutsuva Kooli võrgustikku kuuluvate koolide arv *Allikas: Liikuma Kutsuva Kooli programm*	148	148	184	205	204	214	224	235
Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis pigem rahul või väga rahul (%)* *4. klass* *8. klass* *11. klass* *Allikas: Rahulolu-uuring*	 31,6 14,7 16,3	 31,8 16,3 15,8	 30,7 16,1 15,5	 31,7 15,5 16,5	 32 17 16	 33 17 17	 33 18 17	 34 19 18
Õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%) *4. klass* *8. klass* *11. klass* *Kutseõppeasutuste õppijad* *Allikas: Rahulolu-uuring*	 67,8 74,2 89,1 -	 66,0 79,3 92,4 92,4	 63,5 76,7 90 87,8	 60,9 69,8 88,1 -	 66 80 92 92	 67 81 93 93	 68 81 93 93	 68 81 93 93
Üldhariduskoolide õpetajate osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (sh õpilaste, lapsevanemate, kolleegide poolt) (%) *Allikas: Rahulolu-uuring*	85 (2018)	87,5	-	-	89	-	-	91
Andeka õppija toetamine	*Uus mõõdik, metoodika töötatakse välja*							

*Allikas: Rahulolu-uuring. Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis üle keskmise rahul, s.t õpilased, kes on vastanud kõigile kolmele liikumisvõimalustele hinnangu andmise küsimusele (1. Saan iga päev vähemalt mõnes vahetunnis õue minna. 2.Tundides ei pea ma kogu aeg istuma, vaid saan vahepeal liikuda, nt rühmatööd tehes või ülesandeid lahendades. 3. Õpetajad julgustavad meid vahetunnis aktiivselt liikuma.) ning nende vastanute osakaal, kelle kolme küsimuse vastuse keskmine on 4-5 (vastuste skaalal 4 tähistab vastust "pigem olen nõus" ning 5 "olen täiesti nõus").

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 2.1. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: **- Üldhariduse riiklike õppekavade arendamine ja rakendamise toetamine (sh õppevara)** ***Tulemused:*** *Kõikide õpilaste arendamine õppeprotsessi käigus toimub samadel väärtusalustel ja ühtse nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete kohaselt, et toetada üld- ja tulevikuoskuste, sh meediapädevuse kujunemist. Üldhariduse riiklikud õppekavad (üldosa ja ainekavad) aitavad kaasa õpilase terviklikku arengut toetava õppe korraldamisele ning tagasisidestamisele põhikoolis ja gümnaasiumis ning võimaldavad paindlikke õpiteid. Õpiteede valimist toetab tõhusam karjääriteenuste kättesaadavus. Loodud on õppekorralduse ja õpiteede personaliseerimise toetamise meetmed. Õppeprotsessi läbiviimist toetab mitmekesine ja kvaliteetne õppevara, sh hindamisvahendid. Toetatakse mitteformaalsete ja informaalsete õpikeskkondade (sh e-õppe keskkondade) kasutamist formaalhariduses, et tagada paremad võimalused iga õppija arengu toetamiseks ning nende tulevase karjääri ja elukestva õppega seotud valikute kujundamiseks.* **- Luuakse tõenduspõhine raamistik noorsootöö, huvihariduse ja huvitegevuse tihedamaks lõimimiseks formaalharidusse** ***Tulemus:*** *Kõigile noortele on loodud võimalused mitteformaalses õppes omandatu arvestamiseks riikliku või individuaalse õppekava täitmisel. Toetatakse valmisolekut nõustada noori mitteformaalse õppe võimaluse leidmisel, õpitu kirjeldamisel ning õpitu arvestamisel õppekava täitmisel.* **- Tõenduspõhise ja õppija arengut toetava kvaliteedijuhtimise edendamine üldhariduses** ***Tulemus:*** *Õppija arengut toetavate õpitulemuste välishindamise vahendite (e-eksamid, e-tasemetööd ja küsitlused), sh tagasiside (kirjeldab mh koolide panust õpilaste edasijõudmises) ja metoodika on arendatud ning rakendatud ning kooskõlas kasutajagruppide (õpilane, õpetaja, lapsevanem, koolijuht, riik) ootuste ja valmisolekutega ning hariduspoliitiliste otsustega.* *Välja on töötatud üldharidussüsteemi kvaliteedihindamise mudel, sh hindamiskriteeriumid ja mudelit on piloteeritud, samuti on välja töötatud tuge vajavate koolide jaoks arendusprogrammid koos selle rakendamiseks vajaliku nõustamisega; arendusprogramme, sh nõustamist on piloteeritud.* **- Kutseõppe riiklike õppekavade ja kutseõppe õppekavade arendamine ning rakendamise toetamine (sh õppevara)** ***Tulemus:*** *Kutsehariduspoliitikat kavandatakse tihedas koostöös huvipooltega ja teiste haridustasemetega, kaasatute võrgustik on laienenud ja koostöö regulaarne. Selle tulemusena on kutseõppe õppekavasüsteem terviklik, õppekavad on ajakohased ja ühendavad tööandjate ootused õpilaste vajadustega. Õppeprotsessi läbiviimist toetab mitmekesine ja kvaliteetne õppevara sh simulaatorid.* *-* ***Õppeasutuste ja õppe kvaliteedi hindamine kutse- ja kõrghariduses*** ***a) kutsehariduse kvaliteedi hindamine*** ***Tulemus:*** *Kutsehariduse osapooled, sh koolid on saanud tagasisidet oma õppekasvatustöö kvaliteedi, tugevuste ja parendusvaldkondade kohta. Koolide hindamisaruanded on avalikud ning on aluseks analüüsile, edasistele juhtimisotsustele ja arendustele. (Tegevusi viiakse ellu programmi tegevuse 3.2 raames)* ***b) kõrghariduse kvaliteedi hindamine*** *(institutsionaalne akrediteerimine ja temaatiline hindamine).* ***Tulemus:*** *Eesti kõrgkoolide toimimist ja kvaliteeti seiratakse ja hinnatakse süsteemselt ning hindamissüsteem tagab õppe kõrge kvaliteedi.* ***c) Õppe õiguse ekspertiis kutse- ja kõrghariduses*** *(õppekavagruppide/-rühmade esma- ja kordushindamine).* ***Tulemus****: Kõik avatavad õppekavad vastavad kehtivatele kvaliteedistandarditele ja tööturuvajadusele.* **- Turvalise ja väärtuspõhise koolikultuuri edendamine** ***Tulemus:*** *Kiusamisjuhtude arv haridusasutustes on vähenenud, on suurenenud haridusasutuste arv, kus teadvustatakse väärtuspõhise õpikeskkonna rolli õpilaste arengus. Koolide õppekeskkond ja koolikultuur on rohkemates koolides turvaline, kaasav ja demokraatlik.* **- Andekate õpilaste arengu toetamine** ***Tulemus:*** *andekate õpilaste arengu toetamise põhimõtted on kajastatud koolide õppekavades. Kasvab koolide arv, kus tehakse sihipärast tööd annete arendamisel. Õpilaste osalus riiklike olümpiaadide piirkonnavoorudes ja üleriigilistel konkurssidel on kasvav.* **- Hariduse valdkonna e-teenuste arendamine ning haldusala IKT tegevuste koordineerimine** **Tulemus:** *Hariduse valdkonna infosüsteemid on koosvõimelised ja vastavad kasutajate vajadustele. Üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste digitaristu toetab õppimist, õpetamist ja õppeasutuse tõenduspõhist juhtimist, sh pidaja poolt.*				
KOKKU KULUD	25 916	27 434	27 801	28 179
AMORTISATSIOON	2 830	2 830	2 830	2 830
KOKKU INVESTEERINGUD	1 913	1 871	1 838	1 875

Tegevus 2.2. Võrdsete võimaluste tagamine hariduses

Võrdsete võimaluste tagamiseks alus- ja põhihariduses jätkatakse kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, sh tagatakse õppenõustamise teenuste kättesaadavus; toetatakse muukeelseid õpilasi eesti keele omandamisel ja nõrgema sotsiaalmajandusliku taustaga piirkondade koole, toetatakse hariduslikku lõimumist.

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *õppekorralduses arvestatakse õpilaste individuaalseid arenguvajadusi.*							
Koolivälise nõustamismeeskonna soovitatud tugispetsialisti teenuste rakendamise osakaal põhihariduses (%) *Allikas: EHIS*	72	74	76	77	78	80	80
Tavaklassi kaasatud tõhustatud ja erituge saavate õpilaste osakaal kõigist tõhustatud ja erituge saavatest õpilastest *Allikas: EHIS*	32,1	34,4	36,2	36	36	36	36
Tavakooli kaasatud tõhustatud ja erituge saavate õpilaste osakaal kõigist tõhustatud ja erituge saavatest õpilastest (%)	64,9	68,4	70,8	71	72	75	75
Eesti keele kui teise keele põhikooli lõpueksami ja gümnaasiumi riigieksami keskmine tulemus (Pk/G) *Allikas: EHIS/Harno*	-*/74	65**/73	60/67	75/75	75/75	75/75	75/75
Eesti keel teise keelena eksamil vähemalt B2 taseme saavutanute osakaal gümnaasiumi statsionaarses õppes (%)*** *Allikas: EHIS*	83,1****	77,3	75,5	77	78	80	80
Tipptasemel oskustega (PISA 5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste osakaal eesti keelest erineva õppekeelega koolis võrreldes eestikeelse kooliga: *Allikas: PISA*							
Loodusteadused: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool	5,3/14,6	-	andmed 2023 lõpus	-	10,8/19	-	-
Lugemisoskus: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool	5,7/16,7	-	andmed 2023 lõpus	-	12/20,5	-	-
Matemaatika: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool	9,8/17,5 (2018)	-	andmed 2023 lõpus	-	13,5/23,7	-	-
Õpetajate osakaal, kes on enda hinnangul saanud vajaliku õppe erivajadustega laste õpetamiseks ja/või toetamiseks Alusharidus Üldharidus *Allikas: Rahulolu-uuring*	45,5 43,7 (2018)	46,3 43	- -	47 44	- -	- -	49 46
Alushariduse õpetajate osakaal, kes nõustuvad, et lasteaed ja erinevad lasteaiavälised spetsialistid, sh arstid, tugi- ja lastekaitsespetsialistid ning politsei jt, teevad erivajadustega laste toetamisel head koostööd *Allikas: Rahulolu-uuring*	56,2 (2018)	59,2	-	60	-	-	62
Üldhariduskoolide õpetajate osakaal, kes leiavad, et kool ja erinevad koolivälised spetsialistid sh politseinikud, nõustajad, arstid, psühholoogid, noorsootöötajad jt teevad hariduslike erivajadustega laste toetamisel head koostööd *Allikas: Rahulolu-uuring*	60,8 (2018)	65,3	-	67	-	-	68

Õpetajate osakaal, kes tunnevad, et nad on hästi või väga hästi ette valmistatud õpetamiseks mitmekultuurilises või -keelses keskkonnas *Allikas: TALIS*	15,7 (2018)	-	-	20	-	-	-

* Eriolukorrast tulenevalt ei ole võimalik arvutada.

** 2021. a tulemust täpsustatud tulenevalt metoodikast

***C1-taset hakatakse seirama pärast vastava vahendi välja töötamist.

****410 õppijat ehk 6% statsionaarse õppe lõpetajatest ei sooritanud eesti keele või EKTK eksamit.

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 2.2. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: **- Alushariduse õigusruumi muudatused*** ***Tulemus:*** *On vastu võetud uus alushariduse ja lapsehoiu seadus, millega määratletakse koostoimes Eesti Vabariigi haridusseadusega lastehoidusid edaspidi haridusasutustena, kus alushariduse õppekava raamistikus toetatakse lapse üldoskuste arengut ning seeläbi tagatakse senisest tulemuslikum lapse arengu toetamine ja ühtlasem alushariduse tase. Koolieelses lasteasutuses töötava õpetaja töötasu on vastavuses töö keerukuse ja vastutuse ulatusega ning aitab kaasa motiveeritud personali tagamisele.* **- Kaasava hariduse ja vajaduspõhiste õppenõustamise teenuste elluviimine ja seire** ***Tulemus:*** *Õppenõustamise teenused vastavad kvaliteedinõuetele ja on võrdsetel alustel kättesaadavad kõigis maakondades. Hariduspoliitilised otsused ning kooli pidajate ja koolide tegevus kaasava hariduse rakendamisel toetavad igakülgselt iga õpilase arengut ning on kooskõlas laste põhiõigustega. Kirjeldatud on ühtsed haridustasemete-ülesed kaasava hariduse rakendamine ning seire. Riik on toetanud kohalikke omavalitsusi haridustugiteenuste korraldamiseks ja üle on vaadatud Rajaleidjate võrgustiku funktsioonid.* **- Laste ja noorte vaimne ja füüsiline tervis** *Tulemus: Ennetatud on laste ja noorte vaimse tervise probleeme ning õppest ja/või tööturult väljalangemist.* **- Eesti keele õpe rändetaustaga ja eesti keelest erineva emakeelega inimestele** ***Tulemus:*** *Eesti keelest erineva emakeelega ning rändetaustaga inimestele on tagatud võimalused Eesti ühiskonnas aktiivseks toimimiseks ja õpingute jätkamiseks. Paraneb eesti keelest erineva emakeelega inimeste eesti keele valdamise tase lõpetajate seas. Alushariduses on läbi viidud esma- ja täienduskoolitused (varajane keeleõpe) ning + pilootprojekt Professionaalne eestikeelne õpetaja". Põhihariduses on läbi viidud uussisserändajate eesti keele kui teise keele õppe arendustegevused ja piloteerimine, eestikeelse aineõppe arendamine ning pilootprojekt „Professionaalne eestikeelne õpetaja". Luuakse süsteem, metoodika, koolitused, õppevara jm emakeeleõpe edendamiseks muu kodukeelega õppijatele. Paraneb õpetajate ja noortevaldkonna töötajate ettevalmistus mitmekeelses klassis õppetöö läbiviimiseks. Kõik haridusasutused, kuhu saabuvad õpilased teistest riikidest ja kultuurikeskkondadest, on saanud vajalikku tuge õpilaste õpetamiseks. Tagatakse õpetajatele, noortevaldkonna töötajatele ja kooliperele keeleõppekoolitused ning koolitused rände, mitmekultuurilisuse, mitmekeelsuse ja põhiõiguste teemadel ning muud vajalikud tugiteenused õppijate toetamiseks. Üldkeskhariduses, kutseõppes ja täiskasvanuhariduses luuakse kompensatsiooni meetmed, sh nii teenused, täiendav keeleõpe, keelekeskkonna kohandused jms.*				
KOKKU KULUD*	71 820	77 723	77 983	77 993

*Tegevustesse panustab ka omavalitsustele lasteaiaõpetaja palgatoetuseks eraldatav 16 mln eurot, mida on võimalik kasutada ka tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks ja tugispetsialistide töötasuks lasteaedades. Kuna riigi toetus KOV-idele kavandatakse riigieelarves Vabariigi Valitsuse all, ei sisaldu see summa seetõttu käesoleva programmi eelarves.

Tegevus 2.3 Õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengu toetamine

Tegevuse raames arendatakse õpetajate taseme- ja täiendusõppe süsteemi ja meetmeid haridusasutuste juhtide hindamiseks ning professionaalse arendamise toetamiseks. Toetatakse tegevusi õpetaja, haridusasutuse juhi ja tugispetsialisti ameti atraktiivsuse suurendamiseks ja väärtustamiseks. Tegevused toetavad noortevaldkonna töötajate esma- ja täiendõpet ja järelkasvu.

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *Tagatakse kvalifitseeritud õpetajate, haridusasutuste juhtide ja tugispetsialistide järelkasv ning paindlikud võimalused ametisse asumisel.*							
Koolijuhtide osakaal, kes võtsid meetmeid, toetamaks õpetajate koostööd uute õpetamispraktikate väljaarendamisel (TALIS) (%) *Allikas: TALIS*	45 (2018)	-	-	55	-	-	-
Kuni 39-aastaste õpetajate osakaal üldhariduskoolides (%) *Allikas: EHIS*	27	26,5	26,4	28	28	28,5	28,5
Konkurss õpetajakoolituse õppekohtadele* *Allikas: SAIS+EHIS*	1	1,2	1,1	1,3	1,4	1,4	1,4
Õpetajate osakaal (%), kes leiavad, et õpetajaamet on ühiskonnas väärtustatud *Allikas: TALIS*	26,4 (2018)	-	-	35	-	-	-
Õpetajate osakaal, kes on vähemalt kord kuus õpetanud koos teise õpetajaga (%) *Allikas: TALIS*	21,5 (2018)	-	-	25	-	-	-

*Näitab õpetajakoolituse õppekavade konkursi suhet ülikoolide kõigi bakalaureuse- ja magistriõppe õppekavade keskmisesse konkurssi.

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 2.3. rahastamiskava				
Tegevuse raames: **- Toetatakse haridus- ja noortevaldkonna töötajate professionaalset arengut ja järelkasvu** ***Tulemus:*** *Arendatud on haridustöötajatele terviklik taseme- ja täiendusõppesüsteem, välja on töötatud professionaalset arengut toetavad meetmed (sh vajalikud infosüsteemid ja tööriistad) ning tõstetud haridustöötajate koostöövõrgustike võimekust. Õpetajaametisse sisenemiseks ning selles püsimiseks on loodud paindlikke õpiteid ja on toetatud haridusvaldkonna sisest mobiilsust. Tähelepanu on pööratud õpetajaameti ning noortevaldkonna töötajate ametite populariseerimisele. Loodud on võimestamise meetmed, mis aitavad haridus- ning noortevaldkonna asutuste juhtidel luua õppimist ja õpetamist toetavat kultuuri ja KOV haridusametnikel täita koolipidaja rolli. Välja on töötatud haridustöötajate eetikanormistik ning selle rakendamismehhanism. Toetatud on haridustöötajate metoodika ja (aineülese) didaktika alase pädevuse arendamist ning innovaatiliste õppemeetodite kasutuselevõttu (sh IKT kasutamine personaalhariduses). Toetatud ja arendatud on noortevaldkonna töötajaskonna täienduskoolitusi, koolituskvaliteedi arendamist ja meetmeid enesehindamise protsesside juurutamiseks.* **- Suurendatakse haridus- ja noortevaldkonna töötajate ameti atraktiivsust** ***Tulemus:*** *Haridus- ja noortevaldkonna töötajate amet on väärtustatud nii avalikkuse kui nende endi seas. Õpetaja ja haridusasutuse juhi amet on atraktiivne elukutse valik, sh toetatakse sisenemist teistest valdkondadest.* ***- Kutsutakse ellu õpetajate akadeemia*** ***Tulemus:*** *Õpetajaks ja tugispetsialistiks õppimine on paindlik, tagatud on hariduse valdkonna õppejõudude (sh ainedidaktikute) järelkasv ning kasvanud on kõrgetasemelise teadustöö võimekus.*				
KOKKU KULUD	9 275	8 465	8 404	7 921
INVESTEERINGUD KOKKU	83	83	83	83

Meede 3. Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed

Eesmärk: Õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele

Kiiresti muutuv ühiskond ja uuenev tööturg, sh uued valdkonnad ja erialad ning uued töövormid nõuavad seniste oskuste ümberkujundamist. Inimeselt eeldab see valmisolekut karjääripööreteks ja pidevat õppimist – ümberõpet ja enesetäiendamist – kogu elukaare jooksul, haridussüsteemilt suutlikkust kiiresti reageerida muutuvale oskuste vajadusele ning luua õppimisvõimalusi erinevatele vanusegruppidele.

Meetme raames rakendatakse jätkusuutlikku **süsteemi tööjõu ja oskuste vajaduse prognoosimiseks ja seireks ning tegevuse koordineerimiseks eri osaliste vahel**, et toetada tööturu vajadustest lähtuvate oskuste omandamist ning sidustada paremini haridus- ja töömaailm. Soodustatakse **suuremat lisandväärtust loovate oskuste arendamist** ning **laiendatakse täiendus- ja ümberõppevõimalusi, sh töökohapõhist õpet**, et reageerida kiiresti töömaailma arenguvajadustele ning tagada kõigile Eesti inimestele tööturul vajalikud oskused ja teadmised.

Meetme mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2022)	2024	2025	2026	2027	2035
Hõivatute osakaal eri- ja kutsealase haridusega 20–34-aastaste inimeste hulgas (%)						
üks aasta pärast lõpetamist	79	77	78	78	79	85
viis aastat pärast lõpetamist	75	75	76	76	77	80
Allikas: „Edukus Tööturul“						
Baastasemest kõrgema taseme digioskustega 16–74-aastaste osakaal (%) *Allikas: The Digital Economy and Society Index (DESI) [link]*	28 (2021)	-	30	-	35	50
Lõpetajate ettevõtlikkus	*Uus mõõdik, metoodika töötatakse välja*					

Tegevus 3.1. Kutsesüsteemi arendamine ja oskuste prognoosisüsteem OSKA

Tegevuse raames tagatakse kutsesüsteemi toimimine ning arendatakse ja rakendatakse tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi (OSKA).

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *Kutsesüsteemi kaudu on haridussüsteem ja tööturg paremini seostatud.*							
Mõõdik(ud) väljatöötamisel.							

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 3.1 rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: **- Kvalifikatsiooniraamistiku rakendamine ja teavitamine** ***Tulemus:*** *Eesti kvalifikatsiooniraamistik on rakendunud ja kooskõlas Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga (EQF).* **- Kutsesüsteemi uuendamine ja kutseeksamite arendamine** ***Tulemus:*** *Kutsesüsteem on kooskõlas haridussüsteemi ja tööturu ootustega, inimestel on loodud võimalus tõestada oma kvalifikatsiooni. Välja on töötatud oskuste klassifikaator, mis on sidustatud Euroopa oskuste klassifikaatoriga (ESCO) ning loodud on oskuste kataloog, mis võimaldab kiirelt ja paindlikult luua oskuste profiile kvalifikatsioonide, mikrokvalifikatsioonide aluseks ja õppekavadele sisendiks. Arendatud on sihtgruppide oskuste hindamise võimekust ning digikeskkonna arenduste kaudu on loodud võimalused inimeste personaalsete oskuste kirjeldamiseks ja hindamiseks isiklikus digiloos. Toetatakse kutse andmise kvaliteeti, oskuste hindajate ning nõustajate koolitused on läbi viidud.* *Õpingud kutseõppeasutustes lõpevad töömaailmaga koostöös välja töötatud asjakohaste, töömaailma poolt hinnatud kutseeksamitega.* **- Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi loomine ja rakendamine** **Tulemus:** *Välja on töötatud ja rakendatud OSKA uuendatud tööturu üldanalüüsi ja valdkondlike uuringute metoodika ning laiendatakse võimekust kasutada lisaandmeid, suurandmeid ning andmekaevet. Toimib regulaarne tööjõuvajaduse seire-, prognoosi- ja tagasisidestamise süsteem (OSKA), mille eesmärk on sidustada tööturu osapoolte ekspertteadmine haridus- ja koolitusteenuste struktuuri, mahu ja sisu planeerimist toetavaks süsteemiks, toetada tööandjate, erialaliitude, õppeasutuste ja valitsusasutuste koostööd ning kindlustada ajakohase tööturu info jõudmine vajalike osapoolteni. OSKA tulemused on sisendiks kvalifikatsiooni- ja karjäärinõustamise süsteemile, õppekavaarendusele, taseme- ja täiendusõppe pakkumisele ning õppe rahastamisele.*				
KOKKU KULUD	4 327	5 327	5 327	5 327

Tegevus 3.2. Õppe seostamine tööturu vajadustega

Tegevuse abil arendatakse praktikasüsteemi nii kutse- kui ka kõrghariduses ja laiendatakse töökohapõhise õppe võimalusi. Samuti viiakse ellu IT Akadeemia ja Inseneriakadeemia tegevusi kutse- ja kõrghariduses. Lisaks viiakse läbi uuringuid kutse- ja kõrghariduse lõpetajate edukusest tööelus.

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *viia õppimisvõimalused suuremasse vastavusse tööturu arenguvajadustega.*							
1–3 aastat tagasi kutsehariduse lõpetanud 20–34-aastaste inimeste tööhõive määr (%) *Allikas: Eurostat*	80,3**	70,6	75,1	81	81,5	81,5	82
1–3 aastat tagasi kolmanda taseme õpingud lõpetanud 20–34-aastaste tööhõive määr *Allikas: Eurostat*	85,7**	92,4	87,3	88	88,5	88,5	89
LTT (loodus- ja täppisteadused, tehnika, tootmine ja ehitus) erialade lõpetajate osakaal kõrghariduses (%) *Allikas: EHIS*	27,4	28,1	27,5	30	30	30	30
IT õppesuuna lõpetajate arv aastas kõrghariduses kutsehariduses *Allikas: EHIS*	766 486	975 499	847 424	975 520	975 520	990 540	990 540
Vilistlaste rahulolu praktikavõimalustega (%)* bakalaureuseõpe magistriõpe *Allikas: Vilistlaste uuring*	58,0 61,3 (2019)	-	andmed 2023 lõpus	-	63 68	-	63 68
Töökohapõhises õppevormis lõpetajate osakaal kõigist kutseõppe lõpetajatest (%) *Allikas: EHIS*	15,2	17,2	13,2	21,0	23,0	25	25

*Allikas: Vilistlasuuring (Rahulolevate vilistlaste osakaal väljendub vastusevariantides "pigem nõustun" ja "nõustun täiesti")

** korrigeeritud Eurostati andmete põhjal

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 3.2. rahastamiskava				

Tegevuse raames toimub:

- Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine (PRÕM+)

Tulemus: *Loodud on täiendavaid koolituskohti töökohapõhises õppes. Laiendamaks sihtrühmi riigile prioriteetsetes valdkondades, on välja töötatud ja piloteeritud töökohapõhise õppe korraldusmudeleid. Ellu on viidud õppeasutuste ja tööandjate praktika ja töökohapõhise õppega seotud koostööprojekte ning pakutud koolitust kooli ja ettevõtte poolsetele juhendajatele. (Kutsehariduse kvaliteedi edendamise ja hindamise tulemused on kajastatud programmi tegevuse 2.1 all)*

- Kutsemeistrivõistlustel osalemine

Tulemus*: siseriiklikud kutsemeistrivõistlused viiakse läbi vastavalt kinnitatud kavale. Eesti kutseõppurid osalevad siseriiklikel ja on ettevalmistatud rahvusvahelisteks kutsemeistrivõistlusteks.*

- Keeleõppe tegevused edukamaks toimetulekuks tööturul

Tulemus: *Üliõpilaste ning kutseõppurite erialane keelteoskus on paranenud ning nõustatud koolides on tagatud nii õpilaste (sh uussaabujad) kui koolimeeskondade parem toimetulek mitmekeelsuse ja –kultuurilisuse võimaluste teadvustamise kaudu.*

- Kõrgharidusõppe seoste suurendamine tööturuga ja IKT õpetamise arengu tagamine ja lõpetajate IT-alaste oskuste arendamine (IT Akadeemia kõrghariduses)

Tulemus: *Süsteemne kokkupuude tööturuga suurendab kõrgharidusõppe vastavust tööturu vajadustele mh majanduse kasvuvaldkondades. IT Akadeemia eesmärgid on tagatud jätkusuutliku tegevuskavaga, suureneb lõpetajate arv IT õppesuunal.*

- Kutseharidusõppe seoste suurendamine tööturuga ja IKT õpetamise arengu tagamine ja lõpetajate IT-alaste oskuste arendamine (IT Akadeemia kutsehariduses)

Tulemus: *IT tasemeõppes õppima asumine kutsekoolides on atraktiivne, õppekavad ja õppetöö läbiviimine kvaliteetne ning kasvab IT erialadel kutsekeskhariduse õppekavade lõpetajate osakaal, kes jätkavad õpinguid kõrghariduse tasemel.* **- Õppijate õppevalikute suunamine kõrg- ja kutsehariduses (nn inseneriakadeemia)** ***Tulemus****: Suureneb kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetajate oskuste vastavus tööturu vajadustele tehnika, tootmise, tehnoloogia ja ehituse valdkonnas, paraneb inseneeria populaarsus ja kandepind, et kiirendada tööstuse digitaliseerimist ning rohepööret. Väheneb eelnimetatud valdkondades õpingute katkestamine ning suureneb lõpetajate arv. Suureneb üliõpilaste ja tööandjate rahulolu õpingute sisu ja lõpetajate erialaste teadmistega. Loodud on tingimused inseneeria erialadel kutsekeskhariduse õppekavade lõpetajatele kõrghariduse tasemel õpingute jätkamiseks.* **- Täienduskoolituse paindlikkuse arendamine ning õppimisvõimaluste loomine Ida-Virumaal** ***Tulemus:*** *Ida-Viru regiooni, peamise energeetikasektori põlevkivitöötleja, kliimaneutraalsusele üleminekuga kaasnevate muutustega kohanemise toetamiseks on piirkonna tasemeõppevõimalused muutunud mitmekesisemaks ning läbi on viidud täiendus- ja ümberõpet põlevkivisektorist vabanevale tööjõule. Piirkonna tööealisele elanikkonnale on õpetatud uusi oskusi vastavalt piirkonna ettevõtluse investeeringutele ning muutunud tööjõuvajadusele.*				
KOKKKU KULUD	32 902	39 338	39 584	35 150
KOKKU INVESTEERINGUD	0	0	0	0

Meede 4. Noortevaldkonna arendamine

Eesmärk: aastal 2035 elavad noored kõigis Eesti piirkondades tervislikku ja täisväärtuslikku elu ning on võimestatud muutma kogukonda ja riiki selliselt, et Eestis on maailma parim keskkond kasvamiseks, elamiseks ja eneseteostuseks.

Meetmesse on koondatud noorsootöö, noorte huvihariduse, -tegevuse ja noortepoliitika arendamise tegevused. Toetatakse noorte omaalgatust ning nende ettevõtlikkuse, annete ja tugevuste arendamist. Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse teenuste arendamiseks, kättesaadavuse parandamiseks ja tõrjutusriskis noorte kaasamiseks toetatakse noorsootöö- ja huviharidusasutuste arengut ja teenuste mitmekesistamist, noorteinfo teenuse kvaliteedi arendamist ning kohalikul tasandil piirkondlikku koostööd noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse teenuste osutamisel. Noortele kvaliteetse ja mitmekesise huvihariduse ning -tegevuse kättesaadavuse parandamiseks jätkatakse huvihariduse ja -tegevuse toetusskeemi rakendamist. Jätkatakse selliste tegevuste toetamist, mis aitavad noortel siseneda tööturule, saada töökogemust ning suurendada teadlikkust töömaailmast. Toetatakse noorteühingute ja noortevolikogude tegevust ja uute osalusvõimaluste välja töötamist. Arendatakse noortevaldkonna töötajaskonna pädevusi läbi koolituste korraldamise ja koolitussüsteemi arendamise. Toetatakse noortevaldkonna uuringute ja analüüside läbiviimist ning arendatakse terviklikku noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi. Samuti toetatakse noorsootöö pakkujate rahvusvahelist koostööd ning noortevaldkonna arendamiseks töötajaskonna osalemist rahvusvahelistes võrgustikes ja projektides.

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Noorsootöö kvaliteedi hindamise läbinud kohalike omavalitsuste osakaal (%) *Allikas: Harno, Eesti Noorsootöötajate Kogu*	15	20	24	45	50	55	60

Tegevus 4.1. Noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamine (HOOG)

Tegevuse raames toetatakse noorte siseriiklikke ja rahvusvahelisi omaalgatusprojekte.

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *Noored on loov ja ühiskonda hoogsalt edasiviiv jõud – hariduse, kultuuri, majanduse, keskkonna ja teiste valdkondade nügijad ning eestvedajad*							
18–26-aastaste noorte juhitud mittetulundusühingute osakaal aktiivsetest mittetulundusühingutest (%) *Allikas: Statistikaamet*	2	1,8	2,3	3	3,4	3,8	4,2
Huvikoolis õppivate noorte osakaal 7–26aastastest noortest (%) *Allikas: EHIS, Statistikaamet*	30,3	32,3	32,9	33,2	33,5	33,8	34,1
Noorte omaalgatusprojektide arv (sh toetatud projektide osakaal (%)) *Allikas: Harno*	179 (73,7)	32 (50)	168 (42)	> 168 (vähemalt 50)	> 168 (vähemalt 50)	> 168 (vähemalt 50)	> 168 (vähemalt 50)
Noorte ettevõtjate osakaal 18–26 aastastest noortest (%) *Allikas: Statistikaamet*	4	4,3	4	5,0	5,3	5,8	6,3

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 4.1. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: **- Noorte omaalgatuste ja ühistegevuste toetamine.** Toetatakse noorte omaalgatusi ja Euroopa Liidu noorteprogrammide Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpus elluviimist ***Tulemus:*** *Noortel on rohkem teadmisi, motivatsiooni ja võimalusi, et tegutseda enda ja kogu ühiskonna elu edasiviimise nimel.*				
KOKKU KULUD	2 570	2 177	2 235	2 285

Tegevus 4.2. Noorte kodanikuosaluse toetamine ja õiguste kaitsmine (OSA)

Tegevuse raames võimestatakse noori olema aktiivsed kodanikud. Toetatakse noorteühinguid ja noorte osaluskogusid noorte kaasamisel ning tagatakse parimate kaasamispraktikate koondamine ja levik, arendades seeläbi kohalike omavalitsuste kaasamisvõimekust.

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *Noorte õiguste kaitsmine riigis on järjepidev ning noorte aktiivne kodanikuosalus toetatud.*							
Osalusvormide arv *Allikas: Harno (Eesti Noorteühenduste Liidu kaudu)*	82	91	92	≥79	≥79	≥ 79	≥ 79
Toimiva osaluskoguga kohalike omavalitsuste osakaal kõigist omavalitsustest (%) *Allikas: Harno (Eesti Noorteühenduste Liidu kaudu)*	94	92	68	vähemalt 90%	vähemalt 90%	vähemalt 90%	vähemalt 90%
18–26-aastaste kandidaatide osakaal kõigist kohalikest omavalitsuste volikogu valimiste kandidaatidest (%) *Allikas: Statistikaamet*	6,5* (2017)	5,4	-	-	7,9	-	-
15–26-aastaste noorte osakaal, kes on osalenud organiseeritud vabatahtlikus tegevuses (%) *Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu uuring*	-	22	26,5	>23	24	>24	25

*Näitaja 2017. aasta kohalike omavalitsuste valimiste põhjal

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 4.2. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: **- Noorte osalusprogrammi elluviimine:** noorte otsustes osalemise toetamine ning nende arendamine, noorte osaluskogude toetamine ***Tulemus:*** *Noortel on rohkem organiseeritud osalusvõimalusi. Noorte ja kohalike omavalitsuste spetsialistide teadlikkus osalusvõimalustest ja osaluse mõjudest on suurenenud. Noored osalevad aktiivselt ühiskonnaelu korraldamises ja on selleks motiveeritud.* **- Noorte organiseeritud ühistegevuse, sh noorteühingute toetamine** ***Tulemus****: Noorte huvikaitse ja nende huvidest lähtuv ühistegevus noorteorganisatsioonides on tagatud.*				
KOKKU KULUD	853	853	853	853

Tegevus 4.3. Noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamine (ISE)

Tegevuse all toetatakse noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse korraldajaid tegevuste arendamises, samuti korraldajate võrgustumist ja koostööd. Toetatakse noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse kättesaadavuse parendamist, korraldatakse ja arendatakse riiklikku noorteinfo teenust ning jätkatakse tervikliku noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi arendamisega.

Tegevuse all toetatakse noorte huvihariduse ja –tegevuse mitmekesistamist ja kättesaadavuse parandamist, milleks on ette nähtud 11 mln eurot. Sellest riiklikust toetusest moodustab 10,3 mln eurot kohalikele omavalitsustele eraldatav toetus, mis on kavandatud riigieelarves Vabariigi Valitsuse kulude all ja ei sisaldu programmi eelarves.

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *Kvaliteetne noorsootöö (sh noorte huviharidus) on kättesaadav üle Eesti ning loob kõigile noortele võimalused mitmekülgseks arenguks, eduelamusteks, kogemuste pagasi rikastamiseks ja iseseisvumiseks.*							
Kohalike omavalitsuste osakaal, kus noorsootööteenused on vähemalt edasijõudnu tasemel (%) *Allikas: RaM Minuomavalitsus.ee*	69,6	34,2	39,2	40	>45	50	53
Noorsootöö teenustega rahul olevate noorte osakaal (%) *Allikas: Uuring „Noorsootöös ja huvihariduses osalevate noorte rahulolu noorsootööga“*	90	-	-	-	-	vähemalt 90	-

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 4.3. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: - **Noorsootöötaja kutse andmine ja arendamine** ***Tulemus:*** *Noortevaldkond on arenenud töötajaskonna professionaalsuse toel. Õpetaja kutsestandard on kohandatud mitteformaalse õppe keskkondades õpetamist arvestavaks.* **- Noortevaldkonna võrgustiku (sh KOV-id, partnerid) toetamine** ***Tulemus:*** *Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse korraldajad arendavad riigi toel tegevuste kvaliteeti.* **- Noortevaldkonna rahvusvahelistumise toetamine** ***Tulemus****: Rahvusvaheline koostöö toetab noortevaldkonna arengut Eestis parimate praktikate jagamise ja töötajaskonna pädevuste tõstmise alusel.* **- Riiklikud toetusmeetmed noorsootöö, huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavuse ja kvaliteedi tagamiseks** ***Tulemus:*** *Noorsootöö, huviharidus ja -tegevus on Eestis regionaalselt ühtlaselt kättesaadav ja kvaliteetne.* - **Noorteinfo teenuse arendamine ja noorteinfo vahendamine noortele** ***Tulemus****: Noored on teadlikud oma võimalustest ja valikutest oma elu paremaks korraldamiseks.* **-Arendatakse noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi** ***Tulemus:*** *Loodud on eeldused Eesti noortele, sh tõrjutusriskis noortele, kättesaadavate ja kvaliteetsete teenuste osutamiseks ning arendamiseks nii kohalikul kui üleriigilisel tasandil. On olemas tugev noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteem, mille alustalad on süsteemne andmehaldus ning noortevaldkonna töötajate andmeteadlikkus; teenuste kvaliteedi ja mõju järjepidevat seiramist võimaldavad instrumendid ning sihipärane uuringute tellimine ja teaduspõhine innovatsioon.*				
KOKKU KULUD	4642	4642	4642	4642

Tegevus 4.4. Noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamine (KINDLUS)

Tegevuse eesmärgiks on noortele võrdsete võimaluste pakkumine, mis tagab noorele võimalused huvihariduses, -tegevuses ja noorsootöös ning selle tulemusel ka ühiskonnas osalemiseks, olenemata pere ja noore majanduslikust sissetulekust, elukohast, erivajadustest, usaldusest või muudest sotsiaalsetest ja demograafilistest tingimustest. Nende tingimuste kehv olukord suurendab tõenäosust noore riskikäitumiseks. Tegevuse raames tagatakse kõikidele noortele võrdsed võimalused oma elukvaliteedi parandamiseks ja soodustatakse riskirühmade sotsiaalset kaasatust ning vähendatakse noorte eemale- ja üksijäämise riski. Toetatakse noorte üleminekuid tööellu ja iseseisvumisel, arendatakse tugisüsteeme noorte eemalejäämise ennetamiseks ning õpingutest ja tööturult eemale jäänud noorte toetamiseks.

Mõõdik	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
				Sihttase			
Eesmärk: *Noorte üksijäämist ja eemaldumist märgatakse ning ennetatakse kindlustunnet suurendava turvavõrgustiku abil.*							
15–26-aastaste noorte osakaal, kes hindavad, et tugi on kättesaadav (%)* *Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu uuring*	*Mõõdiku metoodika on väljatöötamisel*						
15–29-aastaste osakaal, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel (NEET-staatuses noored) (%) *Allikas: Statistikaamet*	11,7	11,2	10,6	10,8	10,5	10,2	9,9

*Näitaja sihttasemed ja metoodika on väljatöötamisel

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2024	2025	2026	2027
Tegevuse 4.4. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: **- Noorte riskikäitumise vähendamine ja tõrjutusriski ennetamine** ***Tulemus:*** *Toetatakse noorsootöö piirkondliku kättesaadavuse parandamist (sh pakutakse tuge KOV-idele noorsootöö planeerimisel ja teenuste pakkumisel). Noorte noorsootöösse kaasamiseks ja NEET olukorras noorteni jõudmiseks toetakse mobiilse noorsootöö pakkumise laiendamist. Riskioludes noortel on väiksem tõenäosus jääda ühiskonna, haridus- ja tööelust eemale.* **- Noorte konkurentsivõime tõstmine noore tööalaste oskuste ja teadmiste arendamise kaudu.** ***Tulemus:*** *Noortel on piisavad teadmised ja oskused tööellu astumiseks.*				
KOKKU KULUD	4 263	3 573	4 312	4 114

Juhtimiskorraldus

Haridus- ja noorteprogrammi on koostanud ja selle eest vastutab Haridus- ja Teadusministeerium (HTM). Programmi elluviimisse panustavad peale HTM-i Haridus- ja Noorteamet (Harno), SA Kutsekoda, Eesti Keele Instituut.

Programmis seatud eesmärkide saavutamise ja mõõdikute seiramise eest vastutab HTM. Programmi täitmise kohta antakse igal aastal aru tulemusvaldkonna „Tark ja tegus rahvas" tulemusaruande raames.

Programmi juhtimistasandid on meede ja tegevus. Teenuste juhtimine on asutuse planeerimistasand.
- **Programmi eesmärgi** saavutamise eest vastutab kantsler.
- **Programmi meetme** eesmärgi saavutamise eest vastutab asekantsler.
- **Programmi tegevuste** elluviimise ja eesmärgi saavutamise eest vastutab osakonnajuhataja.

Haridus- ja noorteprogrammi lisad:

Lisa 1. Üleriigilise ja piirkondliku tähtsusega investeeringuprojektid – investeeringud Ida-Virumaa põhikoolivõrgu ümberkorraldamiseks, mis võimaldavad uuendada haridustaristut, et korraldada ümber ja optimeerida põhihariduse pakkumist ning ennetavalt leevendada demograafiliste muutuste mõju (tegevus: haridusvõrgu korrastamine ja arendamine)